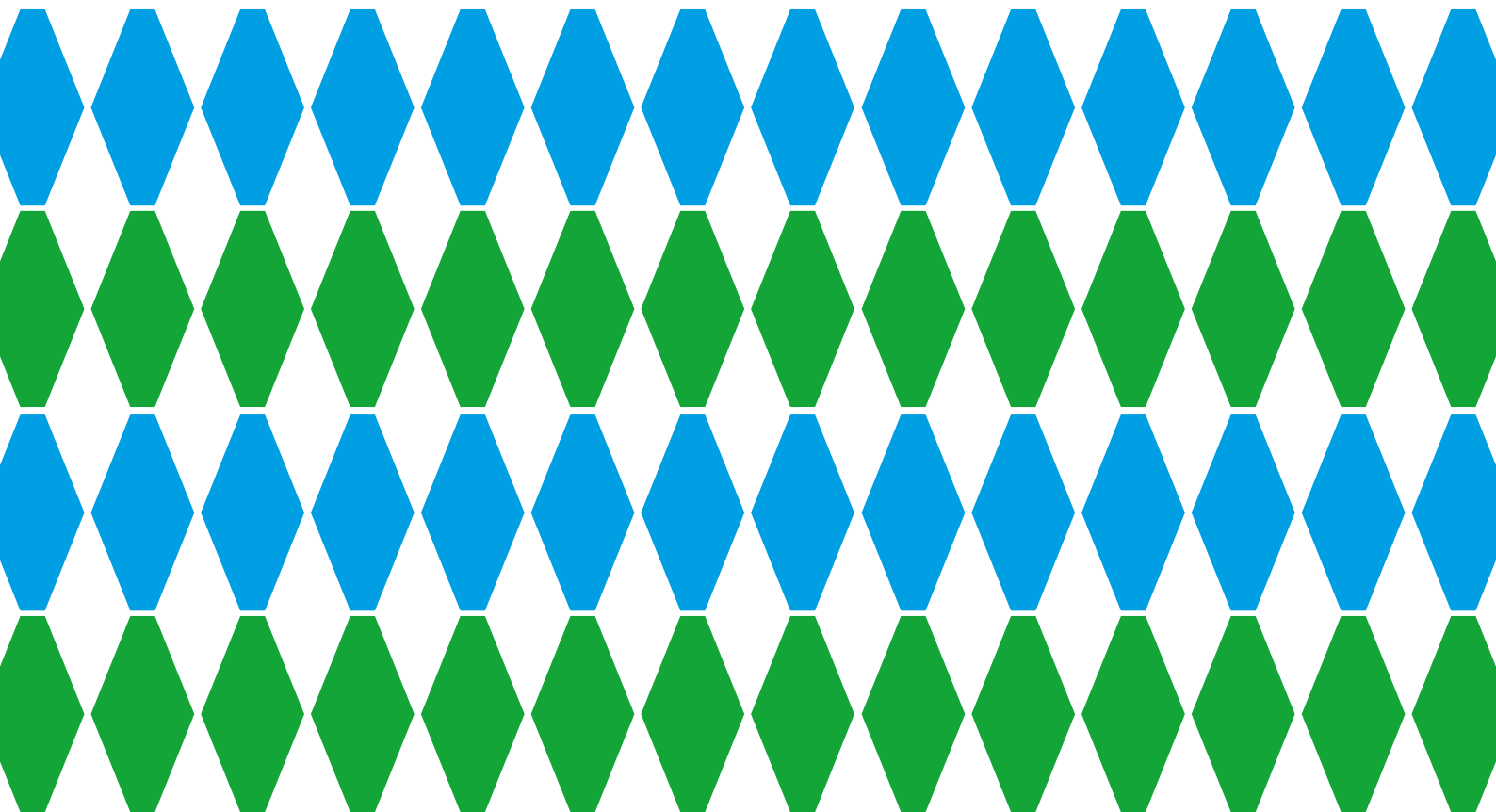

Kompas

Cultuuronderwijs

Inleiding

Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit zet in op het borgen van cultuureducatie in het basisonderwijs. Belangrijk speerpunt van dit programma is deskundigheidsbevordering van leerkrachten. De cursus voor cultuurcoördinator (icc'er) is hier onderdeel van en heeft als doel het schrijven van een cultuurplan voor je school.

Kompas Cultuuronderwijs

Met het Kompas Cultuuronderwijs kun je als team de culturele activiteiten van je school in kaart brengen. Het is een manier om alle activiteiten op en buiten school voor de verschillende doelgroepen te verzamelen en te ordenen over de verschillende kunst disciplines, erfgoed en projecten. Wanneer het Kompas is ingevuld, wordt een aantal dingen snel duidelijk:

- In welke perioden en in welke leerjaren heel veel of juist heel weinig gebeurt
- Welke disciplines niet of nauwelijks aan bod komen
- Wat structureel en wat incidenteel wordt aangeboden
- Of de activiteiten onderdeel zijn van een leerlijn
- Wie belangrijke culturele partners zijn

Visie

Je kunt het Kompas op twee manieren inzetten: om een beeld te krijgen van de bestaande situatie of om een beeld te krijgen van de gewenste situatie. Het Kompas kan dus als hulpmiddel worden gebruikt bij het ontwikkelen van je visie, door de vlakken te gebruiken als beeld voor de situatie die in de komende jaren moet worden gerealiseerd. Als je die fase hebt uitgewerkt, fotografeer je het Kompas. Daarna vul je het Kompas nog een keer in met de bestaande situatie. Ook daar maak je een foto van. Natuurlijk kun je ook anders-om werken.

Als je beide foto's naast elkaar legt, heb je het fundament voor je beleidsplan cultuuronderwijs. Op de ene foto staat immers waar je nu staat en op de andere de situatie waar je naartoe wilt. Het beleidsplan moet beide situaties met elkaar verbinden. Als je samen met collega's die beelden hebt gemaakt, is het vervolgens de taak van de icc'er om die beelden te verwoorden in een visie en beleidsplan.

Dit Kompas biedt een overzicht op hoofdlijnen; alleen de grotere activiteiten, meestal samen met een culturele partner uitgevoerd, worden in kaart gebracht. Dit overzicht dient als uitgangspunt om verder na te denken over inhoud en organisatie van cultuureducatie, of als stap in een traject over visie op cultuureducatie of cultuurbeleid. Ook een uitgebreide leerlijn kan een vervolgstap zijn.

Samen

Naast de visuele weergave heeft het Kompas nog een ander groot voordeel. Het Kompas kun je namelijk niet individueel invullen. Niemand weet precies wat er in andere groepen op school gedaan wordt, zeker niet als de school wat groter is. Om een betrouwbaar beeld te krijgen moet je dus wel samenwerken. Door als groep het Kompas in te vullen ontstaat er discussie over wat wel en wat niet onder cultuuronderwijs gerekend moet worden. Wat wel en wat niet structureel is. Wat wel en wat niet bijdraagt aan een van de kerndoelen. Het gesprek over het onderwerp is minstens even belangrijk als het invullen van het Kompas zelf.

Cultuuronderwijs

Een gemeenschappelijk idee over cultuuronderwijs is een belangrijk begin voor het werken met het Kompas. Een goede manier om te komen tot een definitie is een woordspin of mindmap:

1. Neem met een aantal collega's een groot tekenvel, gekleurde stiften en eventueel tijdschriften met afbeeldingen van leerlingen en kunst & cultuur.
2. Schrijf in het midden het woord cultuuronderwijs.
3. Schrijf daaromheen alle associaties rond cultuuronderwijs. Alles mag: voorbeelden, onderwerpen, culturele instellingen, kunstvormen, wat kinderen leren etc. Plaatjes en tekeningen mogen ook. Werk in stilte.
4. Bekijk – nog steeds in stilte – alles wat geschreven, getekend of geplakt is. Omcirkel vervolgens ieder drie woorden of afbeeldingen die essentieel zijn voor cultuuronderwijs.
5. Overleg tenslotte met elkaar hoe met deze elementen een definitie over cultuuronderwijs te maken is, die past bij de school, de omgeving en de leerlingen.

Je kunt ook het kind als uitgangspunt nemen voor je activiteiten: wat moeten onze leerlingen kunnen en kennen als ze na acht jaar van onze school komen? Welke kunstlessen hebben ze gevolgd? Aan welke activiteiten namen ze deel, binnen of buiten de school? Wat nemen ze mee in hun 'cultuur-rugzakje'? Wanneer je hier samen een mindmap van maakt, kun je ook bepalen hoe cultuuronderwijs er door de jaren heen voor je leerlingen uit moet zien. Noteer de gezamenlijk geformuleerde visie en houdt deze bij de hand.

Aanpak

Gebruik post-its in verschillende kleuren om het Kompas in te vullen. Beschrijf per post-it het vak en de activiteit en plak het in het betreffende veld op het Kompas.

Je kunt het Kompas twee keer invullen, één keer voor de huidige situatie en één keer voor de gewenste situatie. Je

kunt ook met twee kleuren werken, één kleur voor de huidige situatie en één kleur voor de gewenste situatie. Hiermee heb je een basis voor het cultuurplan.

Post-its zijn er in heel veel kleuren, je kunt ook per discipline een kleur kiezen, dat geeft meteen een goed inzicht in welke discipline veel aandacht krijgt en welke minder.

In kaart brengen culturele activiteiten

Verzamel per groep of bouw alle culturele activiteiten. Vaak is het verrassend om te inventariseren hoeveel er op het gebied van kunst en cultuur op school gebeurt. Selecteer in ieder geval de activiteiten die samen met een culturele instelling zijn ontwikkeld of uitgevoerd op het Kompas. Denk aan een workshop, tentoonstelling, voorstelling of concert, een breder project of een voorbeeld van erfgoed. Wanneer je een methode gebruikt, kun je die ook opnemen. Schrijf per bouw alle gekozen activiteiten op de post-its en plak ze op de juiste plaats.

Discussie

Uitgangspunt voor de discussie is: Met welke culturele bagage verlaten onze leerlingen de basisschool? Wanneer zijn wij tevreden? Naar aanleiding van wat je met elkaar in kaart hebt gebracht ga je in gesprek. Komen alle disciplines evenwichtig aan bod of zijn ze verdeeld over de acht jaar op een manier die past? Over welke activiteiten ben je tevreden en waarom? Staan de activiteiten los van het onderwijsprogramma of is er juist verbinding? Eén van de kerndoelen gaat specifiek over reflectie, komt dat voldoende aan bod? Hoe is de relatie tussen binnenschools en buitenschools leren en met wie werken we daarbij samen? Kennen we onze culturele omgeving en (potentiële) samenwerkingspartners of moeten we daar nog actie op ondernemen? Hoe kunnen we cultuuronderwijs meer verankeren in ons onderwijsprogramma? Hoe bieden wij onze leerlingen een rijke leeromgeving waarin alle talenten tot ontwikkeling kunnen komen?

LKCA

www.lkca.nl

Vormgeving

Taluut

LKCA wil ervoor zorgen dat iedereen goede cultuureducatie krijgt (op school én in de vrije tijd) en dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten.

LKCA probeert publicaties zo toegankelijk mogelijk aan te bieden. Neem contact met ons op bij ontoegankelijke informatie via info@lkca.nl.